

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

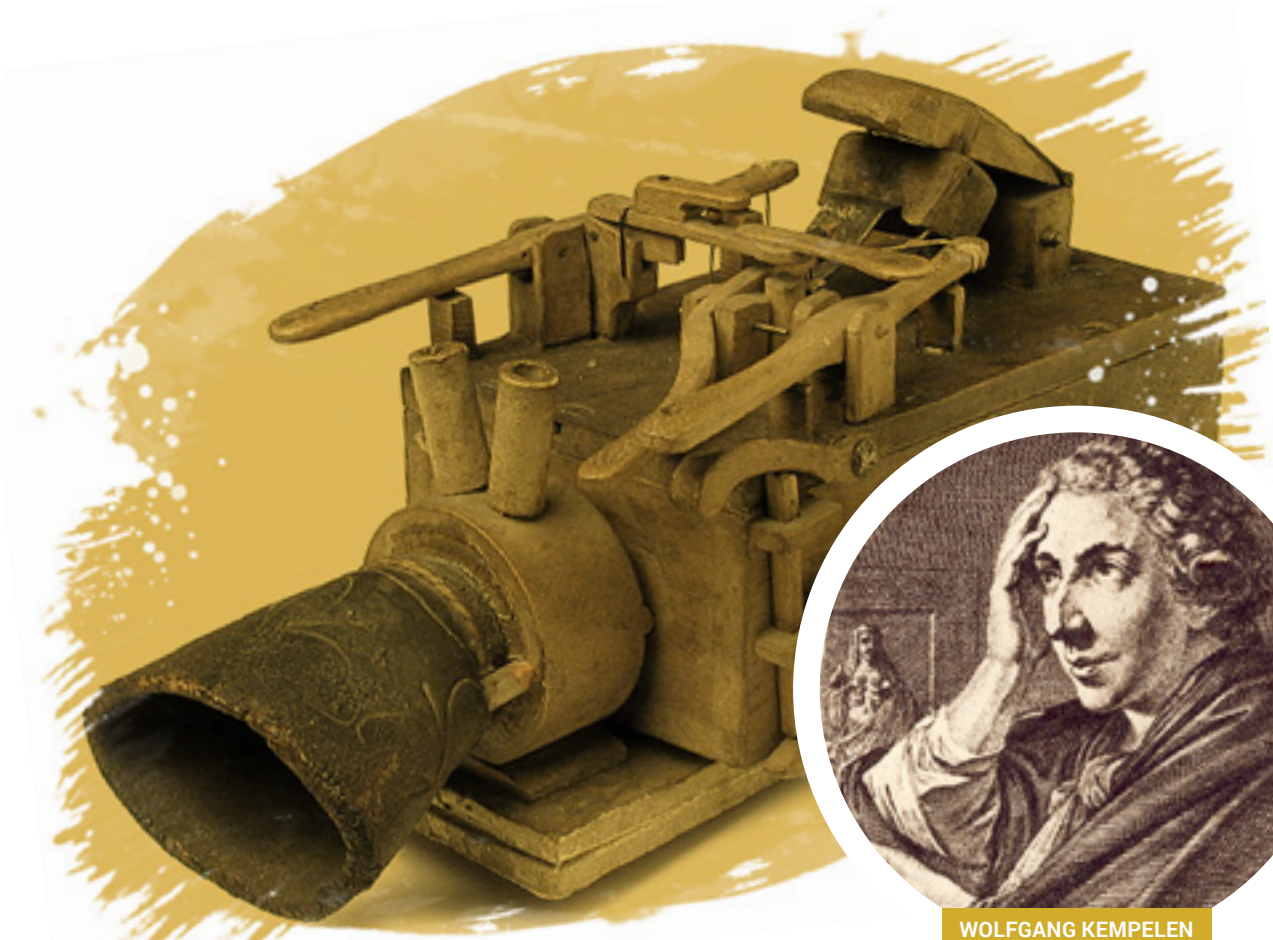
A SÓHIVATALNOK KETTŐS ÉLETE

Egy 18. századi királyi hivatalnoktól nem azt várnánk, hogy különféle valószínűtlen találmányokkal és technikai újításokkal rukkoljon elő. Aki sakkautomatát, beszélőgépet és vakírógépet tervez, ritkán képes unalmas hivatali ügyekkel tölteni az idejét. Az egyik legjelentősebb magyar feltaláló, *Kempelen Farkas* mégis ilyen volt, bár az utókor nem tűnik túlzottan hálásnak ezért.

- ◆ Ha eltekintünk apja ír őseitől, Kempelen Farkas a Habsburg-birodalom jellegzetes figurája volt. Családjá a hatalmas államgépezet hivatalnoki apparátusában tevékenykedett: apja vámmellenőr, anyja a pozsonyi polgármester lánya volt, ő maga pedig Wolfgang Kempelen néven született 1734-ben Pozsonyban. A magyarországi iskola után Bécsben, Rómában és Nápolyban tanult.

Huszonegy évesen szolgálatra jelentkezett Mária Terézia bécsi udvarába. Láthatóan komolyan vette a családi hagyományokat: annak rendje és módja szerint bele akart simulni a polgári élet világába. Ez az elkötelezettség hamar meg is hozta az eredményeket, mert két évre rá már udvari kamarai titkár, újból hét év múlva, harmincévesen pedig királyi tanácsstag lett. Nemsokára a török harcokban elnéptelenedett bánáti területek betelepítési kormánybiztosának nevezték ki.

**Majd eljutott a hivatalnoki élet jelképes csúcsára:
a magyarországi sóbányák igazgatója lett.
Vagyis a sóhivatalt vezette.**

Kempelen Farkas beszélőgépe, 1790 körül

WOLFGANG KEMPELEN

NAPÓLEONT IS LEGYŐZTE

Az unalmasnak látszó élet mellett már kezdettől fogva színdarabokat írt, és ötletes technológiai újításokon törte a fejét. 1769-ben aztán sikerült előrukkolnia egy olyan szenzációval, ami híressé tette. Elkészítette sakkautomatáját, a „Török” nevű szerkezetet. Ez persze a szó szoros értelmében nem volt automata, mégis a kor abszolút csúcstechnológiáját jelentette. Egy asztalhoz és sakkasztalhoz csatlakozó turbános figura belsejében kis termetű sakkmester rejtőzött, aki a mechanikát mozgatva bárkit megvert.

**Azt persze kevesen hitték el,
hogy a gép magától játszik, maga
Kempelen sem csinált titkot abból,
hogy valami csalás rejlik a dologban.**

Ez a csalás azonban megdöbbentően fejlett technológiával készült. A mester előtt saját kis sakktábla foglalt helyet, amelyekre a kinti bábuk állását ravasz, mágneses tűrendszer vitte át. A Török kezét és ujjait a benne kucorgó sakkozó kifinomult szelepek és áttételek segítségével mozgatta. A figura tetején még egy rejtett „kéményt” is el kellett helyezni, mert odabent csakis gertyával lehetett világítani. A sakkautomatával Kempelen végigtornézta egész Európát: még Párizsba és Londonba is eljutott, legyőzte Edgar Allan Poe-t, sőt, a stilizált csatában alaposan megverte magát Napóleont is.

LÁTVÁNYOSSÁG ÉS TUDOMÁNY

Mérnöki és matematikai tehetségét persze nem akarta csupán vásári komédiákra pazarolni. Elkészítette azt a szintén híressé vált „beszélőgépet” is, amit a bemutatókon mindig a sakkozógéppel együtt mutogatott. A hallgatóság által kimondott szavakat próbálta elismertetni a géppel, amely valójában egy síppal, szelepekkel, fújtatóval ellátott lágy gumitölcsér volt.

A szerkezeten átréselt levegő az emberi hanghoz hasonló rezgéseket produkált, és bár ezeket nehéz volt valódi szavakként értelmezni, mégis a csodájára jártak az emberek. Ez látszólag szintén csak az úri közönség szórakoztatását szolgálta, valójában nemes ügyet kívánt előre mozdítani.

Kempelennek az a vágya hívta életre, hogy megértse az emberi beszéd mechanizmusát. A másik cél az volt, hogy legyen egy olyan eszköz, amivel a süketnémák is kifejezhetik a gondolataikat.

Mindez alapos kutatás eredményeképpen, egy hosszú, részletes fonetikai tanulmánnyal párhuzamosan jött létre.

Ahogy Kempelen Farkas egyre idősebb lett, világjobbító – és kissé magamutogató – késztetései nem csökkentek. Gurítható ágyat tervezett az idős, betegeskedő Mária Teréziának, megalkotta a schönbrunni palota szökőkútjainak szerkezetét, megtervezte a pozsonyi vár vízvezetékrendszerét, valamint – mintegy melleleg – létrehozta a világ első, bizonyíthatóan működő írógépét. Ez utóbbit egy Paradis Teréz nevű vak zongoraművésznőnek ajándékozta, aki hálálkodó leveleket gépelt neki cserébe.

INSPIRÁLÓ KÍSÉRLETEK

A kibontakozóban lévő ipari forradalom lelkesedése még ennél is nagyszabásúbb tervre ösztönözte a hivatalnokot. Magának James Wattnak is borsot tört az orra alá, mivel gyakorlatilag vele párhuzamosan feltalálta a gőzgépet. Watt persze nem sokra becsülte Kempelen találmányát, mivel az gőz helyett inkább forró vízzel működött volna, és a nagy brit feltaláló szerint teljesen működésképtelen volt. Részben mégis a Kempelen által létrehozott konkurencia készítette arra, hogy az egyszer már félbehagyott munkát újra elővegye.

Watt nem is volt hajlandó megjegyzéseket fűzni a magyar szerkezethez, mert nem akart ingyen tippeket adni a saját vetélytársának.

Kempelen Farkas legendás sakkzöngéje, a Török (1769)

A Karmelita Kolostor épületében 1787-ben Kempelen tervei alapján hozták létre a Várszínházat. Ez volt Buda első állandó színháza, és rövidebb-hosszabb megszakításokkal 2001-ig működött.

Kempelen Farkas öt uralkodó regnálását élte át. Hűségesen szolgálta őket, üres óráiban pedig a kedvteléseivel és felvilágosodás kori eszményeivel foglalkozott. Jó példája annak, hogy az igazán kreatív elme minden körülmények között megtalálja az önkifejezés módját, és eközben akár még az emberiség javát is szolgálhatja.

Habsburg I. Ferenc ideje alatt azonban elfogyott évtizedes szerencséje, és nem tudta tovább összegegyeztetni a királyi szolgálatát a szabadlelkű alkotásvággyal. Az uralkodó – valószínűleg jakobinus-szimpátiája miatt – megvonta tőle bőségesen megszolgált nyugdíját. Kempelen Farkas néhány hónappal ezután, 1804 márciusában meghalt. ♦

Az Atlanta Falcons gigantikus stadionja előtt egy főként fémből és fából készült sólyom vigyázza a bejáratot.

A műremeket egy fiatal **magyar** képzőművész tervezi.

Miként lesz egy **pesti srác** nagymenő a világban?

GYŰJTŐ

Minden szerdán a Trend FM-en
15.30-tól

> **Hallgassa további
érdekességeket**
a kultúra és befektetés világából

TREND FM ^{94.2}
Gazdaság és Kultúra

www.trendfm.hu

 DIGITALSTAND

OLVASSA A KÉPMÁS DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí

Ajándékba
is vásárolható

Kiadványát
több eszközön
is elérheti

Pár kattintással
azonnal olvasható,
előfizethető

WWW.DIGITALSTAND.HU/KEPMAS

TÓTH CSILLA:

FÉNYUSZONY

- ◆ a Lehel piac egy nagy hajó,
és most hajózni volna jó,
a tengeren, a nyílt vizen,
a Váci úti fényeken,
csak innen el, csak messzire,
hol nem ismer fel senkise,
hol dallam száll a levegőben,
egy fülben bújlik el előlem,
ringat a víz, csak bámulom
a sörösüvegen fényuszony,
mögöttem város, vérerek,
egy piros lámpához érkezek,
a Ferdinánd hídról letekintve,
makettel vannak telehintve
a sínek, törékeny vonatok,
játszok velük és utazok,
és felettem felhők, térelem,
mozduljanak csak, engedem,
a kuka, a járda, a térburkolat
tréfálunk tovább, én, a tudat,
játszunk, a nap lemenőben,
valami van a levegőben

Kép: Forterpan.hu

LACKFI JÁNOS SZEMPILLÁN A SÓ

Itt dolgozni, a piacon, egy ekkora piacon, az már valami, kérem, az már felelősség.

Így magyarázta Géza, jobb hüvelykujját övébe akasztva, bal kezében lóbálva a walkie-talkie-t, mint jogarát egy nemrég koronázott király, akire az újdonság erejével hatnak a hatalmi jelképek, de próbál úgy viselkedni, mintha már ezer éve a trónon ülne, nehogy lenézzék a nyavalyás udvaroncok. Frrrhsszsszbzmttrrr, ezt mondta a kütyü, Géza meg rutinosan beleszólt, hogy Q/kettőtizenhárom, északkelet, hatszázegy.

Barnus, a zöldséges, kopasz kás fejét vakarta, és a vödörbe hajított egy lottyadt paradicsomot, amelyet az iménti kuncsaft két ujjal, undorodva tolt félre. Fene a kényes ízléseket, dűnnyögte, lecsóba pont jó. Vajon direkt élvezem, hogy minden a nyakamra rohad, hogy minden széjjelmegy és levet ereszt, hogy az új áruból mindig régi lesz, a régiekből szemét, hogy minden hajnalban négykor kezdnek a nagybanin? Barnus ásfított.

Géza nem válaszolt a költői kérdésre, Géza nem volt költő, egyszer írt verset egy lánynak kamaszkorában, akkor is három napig izzadt, sehogy sem talált rímet arra, hogy „szépséges”, mert a szépre még ott volt a „kép” meg a „pép”, de „képséges” meg „pépséges”, ilyen nem létezik. Az meg csak úgy simán, hogy „szép”, bénán hangzik. Meg a péptől sem lett volna valami boldog az a lány. Így se lett boldog a Géza el nem készült versétől, és Gézát sem tette boldoggá, nem jött össze a szerelem. Tizenhét éve van a Vica, a töltött paprikája egészen extra, és hát fogni is van mit rajta. A természete igazából az apjáié, az katonaféle volt, Géza nem vett volna feleségül egy katonát, de most már van egy kis közlegény is meg egy közleány, irtó aranyosak, a lakás rendben, mint egy laktanya. Géza nem szólhat egy szót sem, ha szétnéz a világban.

Barnus nem tartozik fegyveres vagy paramilitáris testülethez, neki nem kell beállnia a sorba, sem tartania a száját, nem is tartja, igaz, túl szélesre sem nyitja, épp csak résznyire, azon keresztül szűri a szavakat, mint bálna a tengert. El kellene húzni innen, jó messzire, mit tudom én, olyan helyre, ahol ölünkbe potyog a mangó, a tenger harsányzöld, a lányok haját hamvasra perzseli a nap, szempillájukra kiül a só a szörfözéstől.

Marhaság, magyarázta Géza, mire jó, ha sós a szempillájuk, bárhova méz, meg kell élni valamiből, és vagy letéped az aranyláncot a turisták nyakából, elszeded a mobiljukat, elcsapod bagóért, és kábszerre költöd, amit kapsz érte, vagyis a könnyebbik végét fogod meg a dolognak, vagy felelősséget vállalsz, és akkor nem leányálom az élet. Hanem férfimunka. A kábszeres is túllőheti magát vagy börtönben köt ki, és mások használják a testét, hadd ne mondjam, mire. Ha meg a trópuson lennél zöldséges, hát ott is van hajnali nagybani, a gyümölcsök gyorsabban rohadnak a melegben. Itt vagy ott, minden ugyanaz, ha csak nem születés milliomosnak, de azok meg attól boldogtalanok, hogy sok a pénzük, mégsem istenek, rengeteg az öngyilkos közöttük, Vica olvassa a sztárlapokat.

Azért a sós szempilla más, makacskodott a bajsza alatt Barnus, és villámsebes kézmozdulatokkal pakolt át egy láda körtét egy másik ládába, kicserélte a foltos papírt, ne nézzen már ki disznóólnak, mégiscsak itt kell dolgoznia, tessék parancsolni a mitetszik, lehet kicsivel több?

Figyelje a pasas kezét, asszonyom, dörzsölt szélhámos, zöldségesben ne bizzon! Géza vastagon röhögött, kell az a kis mulatság, mégsem komolykodhat állt nap az ember, mint egy kőszobor. Múltkor volt itt meglepi-ének-lés, felöltöztek a profi zenészek hentesnek meg biztiórnek, kezicsókolom, olyan fessen énekeltek az operát, én nem rajongom az ilyesmit, de könny szökött a szemembe, ilyen szépen zengedezni a zöldségek között!

Miért ne lehetne a zöldségek között, dühösködött Barnus, csak mert fahangod van, egykomám, de én benne voltam a sulikórusban, koszos a kezem, de érzékeny a lelkem, esküvőben mindig én táncolok és én éneklek a legtovább, jaj, de nagyon okos vagy!

Felelősségteljes a munkám, mondta Géza, azért nem cserélnék senkivel. Múltkor zártam az egész komplexumot, és rábukkantam egy bódé mögött egy kiütött lánykára, alig lehetett húsznál több, fel kellett szólítani, ez nem hotel, menjen, amerre a szeme lát. Gyere a szemé lát. Gyere, papuska, egyezzünk meg, legyen jó estéd, tártá is a lábát a lány, gusztusos egy nőci, nem mondtad volna rá, hogy olyan, hogyha nem tudod, hogy olyan. Betegséget sem akar szereznia az ember, meg a lányom is ekkora pár év múlva. Lehet, hülyeség nem kihasználni az ilyesmit, ha hiszed, ha nem, kihagytam. Nem, nem volt sós a szempillája, mitől lett volna. ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

Karl Ove Knausgård harcai

A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál az alapítás óta eltelt huszonhat évben irodalmi világnagyságokat vonzott Magyarországra. A nyitónapon átadott Budapest Nagydíj többször is a Nobel előfutárának bizonyult, az irodalomértő budapesti közönséget pedig olyan sztárirók méltatták, mint Vargas Llosa, Günter Grass vagy Johanthan Franzen. Az idei kitüntetett, **Karl Ove Knausgård** műveit már huszonhat nyelve lefordították. A könyvfesztiválra „Harcom” című regényfolyamának negyedik kötete jelent meg frissen magyarul, de a Magvető Kiadó a korábbi könyveket is újra nyomatta.

- ◆ Nagy élmény volt április végén Karl Ove Knausgård-ral Budapesten találkozni, hallgatni ezt az okos, szerény, ma már Londonban élő, daliás termetű viking hajóst, aki legszívesebben elbújna az újságírók elől, s ha a kiadók nem követelnék, soha nem állna a nyilvánosság elé, mert világéletében feszélyezte a szereplés. Öröm volt látni a dedikálásra váró fiatalok hosszú sorát is, ami újfent rácaffolt a Gutenberg-galaxis végét vizionáló publicistákra.

A személyes találkozásnál csak Knausgård regényeinek olvasása nagyobb élmény.

Hazájában 2009 és 2011 között jelent meg a „Min Kamp” (Harcom) több mint kétezer oldala hihetetlenül magas példányszámban. A *Hitlerre* utaló, provokatív cím nyilván közrejátszott az első kötet sikerében, ám az érdeklődés akkor sem lankadt, amikor kiderült, szó sincs politikai vitairatról. Ez az akkor még csak szűk irodalmi körben ismert, negyvenes éveiben járó író önmagával vívja a harcot, saját életét, köznapai küzdelmeit, útkeresését tárja az olvasó elé. Nem történetet mesél, hanem emlékeket idéz, s az emlékezés törvényeit követve csapong térben és időben. Az emlékezetében felbukkanó képeket, embereket, párbeszédeket, érzéseket igyekszik a lehető legpontosabban megragadni, úgy papírra vetni, hogy az olvasó vele együtt élje meg az egykori történéseket. Nem kommentál, nem moralizál, és főként nem pszichologizál. Nem értelmezi és nem rendezi csokorba az emlékeket, hanem a lehető legpontosabban és legszikárabban feleleveníti őket. Ő áll a középpontban kisgyermekként, kamaszként, tizennyolc éves helyettesítő tanárként, szerelmes férjként, apját temető férfiként, de sohasem fényezi, nem is mentegeti magát. A botlások, a kétségek, a tévutak legalább olyan fontosak számára, mint az apró örömök és a boldogság nagy pillanata.

Íróként az izgatja Knausgård-t, hogyan lehet valós élményekből, valós szereplőkkel, az igazsághoz, a valós körülményekhez konokul ragaszkodva regényt teremteni.

Minden kötetnek van egy kulcsmotívuma, amelyet a német kiadást követve a magyar fordítás is címbe emel. (A németek talán érthető okból, nem akarták *Mein Kampf* 1-ként, majd 2–3–4–5–6-ként közreadni a regényt). Az első könyv címe nálunk: „Halál”. Az apáról van szó, a két Knausgård fiú, az író és bátyja alkoholistává lett édesapjának rettenetes elmúlásáról. A gyerekeket örök félelemben tartó, sohasem dicsérő, mindig korholó, a gyerekei imádott anyját elhagyó férfi halála egy klasztrikus regényben felszabadító hatású, Knausgård-nál letaglózó: a fiú nem megkönnyebbül, hanem zokog, és mossa az utolsó otthon összehányt falait, gyűjti a lakás minden szegletét elárasztó üres palackokat, dobálja ki az ürüléktől, hányástól penészes ruhákat. Nincsenek szemrehányó szavak, nincs káromkodás, csak szótlán takarítás. Nincs ítélet.

Az értelmezés az olvasóra vár. Ahogy a nálunk „Szerelem” címmel ellátott második kötet esetében is. Az író boldog, megtalálta azt a nőt, akivel le szeretné élni az életét, akitől gyerekeket szeretne. A költőnek készülő lány is boldog, úgy érzi, kilábal a korábban kórházban is kezelt depressziójából. Minden a legnagyobb rendben, dül a szerelem, de az olvasó érzi a feszültséget. Megszületik az első kislány, a feleség egyetemre jár, az író férj ellátja a kicsit és a háztartást. Hamarosan érkezik az újabb leányka, majd a kisfiú. Lassan múlik a szerelem, jön a depresszió, amely már nem csak az asszonyt fenyegeti. Knausgård írni szeretne, majd szétveti az alkotás vágya, de jó ideig legyűri, hiszen a család az ő szemében mindennél fontosabb. Ám az idillnek vége lesz. Itt sincs magyarázat, sem vita a skandináv családfelfogásról, amely szerint nem különíthetők el a férfi és női szerepek a gyermeknevelésben és az otthon fenntartásában, a könyv mégis kiverte a biztosítékot a harcoss feministáknál pusztán azzal, hogy az író egy idő után szűknek érezte az otthonát, alkotói nyugalomra vágyott.

A „Játék” címmel, tavaly karácsonykor megjelent harmadik könyv az író kisgyerek- és kamaszkorát, iskolás éveit idézi meg. Hogyan veti vissza egy fiúgyermek lelki és szellemi fejlődését egy örökké szemrehányó apa, miként egyhítheti a kínokat a megértő, szerető anya? Miért nehéz barátokat szereznie az iskolában egy, a tanárainak megfelelni igyekvő diáknak? Milyen fiúkat szeretnek a lányok? Kell-e erőltetni a vagányságot? Miben segíthet a cigaretta és az alkohol egy kamasznak? Csupa kortól és helyszíntől független kérdés, és szívszorító, konkrét helyzeteket idéző válaszok fiús szülőknél, tanároknak, rokonoknak.

A könyvfesztivál első napjára időzített negyedik, „Élet” című kötet keretét egyetlen esztendő adja. Knausgård érettségi után úgy dönt, hogy egy évre kisebítő tanárnak szegődik Észak-Norvégiába. Pénzt akar gyűjteni, hogy aztán csak az írásnak élhessen. Szülei már elváltak, édesanyjának kevés a fizetése, ezért a fiú önállósítani akarja magát, s nem mellékesen abban reménykedik, hogy végre neki is lesz barátnője, szexuális partnere. A jóképű, vonzó fiatalember folyton kudarcot vall a lányoknál. A feszültséget alkohollal és kábítószerrel próbálja gyógyítani. Tanítványai, különösen a lányok rajonganak érte, a lakására járnak, felkínálkoznak neki, és ő ellenáll a kísértésnek.

Egy-egy motívumot emeltünk ki a kötetekből, amelyekben előre-hátra ugrálunk az időben, néha hosszabb elmélkedésekbe ütközünk, nagy viták tanúi lehetünk, megtudhatjuk, milyen a skandináv irodalom, miben különböznek a norvégok a svédektől, az északi norvégok a déliektől. És még nagyon sok minden mást.

Az első két kötetet *Petrikovics Edit* fordította magyarra, rendkívül élvezetesen, a harmadik kötetből *Patai Bence* magyarította élményszerűen a regényfolyamot.

Karl Ove Knausgård új műfajt teremtett, amit tudós esztéták nagyra értékelnek világszerte, ám a laikus olvasót nem ez fogja meg, hanem az a mindenfajta cinizmustól mentes szemlélet és megértő figyelem, amellyel önmagát, családját és barátait láttatja. Időigényes foglalatosság Knausgård nyomába eredni, még akkor is, ha olykor-olykor átlapozunk – az író jóváhagyásával – néhány oldalt. Megéri a fáradság, mert mint minden igazán jó irodalom, a „Harcom” is élni tanít. Divatos kifejezéssel: érzékenyít. (A kötetek ára 4999 Ft) ♦

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

ÉLET ÉS HALÁL KÖNYVE

Ki nyitja meg a betett könyvet?
Ki szegi meg a töretlen időt?
Lapozza fel hajnaltól-hajnalig
emelve és ledöntve lapjait?

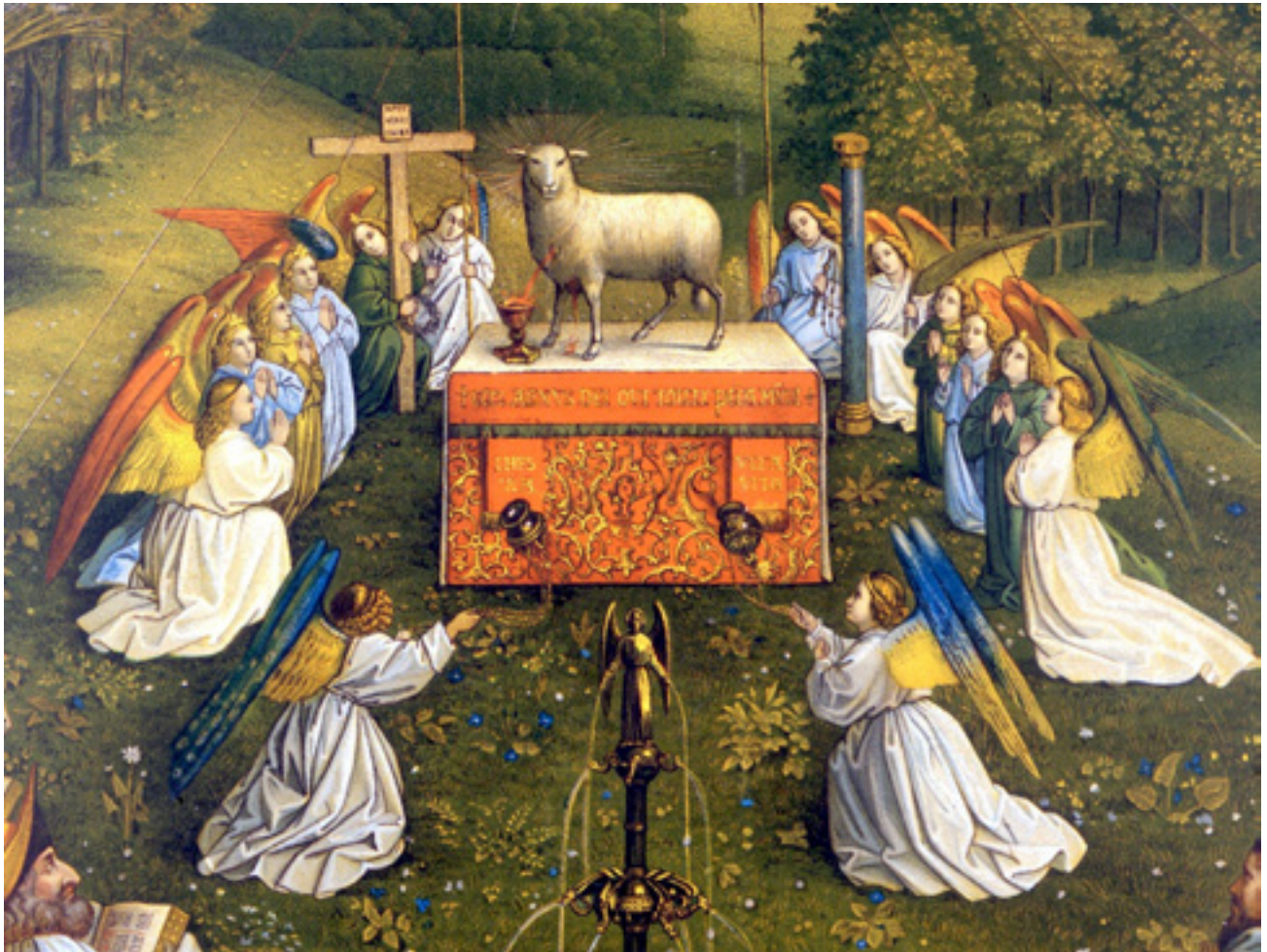
Az ismeretlen tűzvészébe nyúlni
ki merészel közülünk? S ki merészel
a csukott könyv leveles sűrűjében,
ki mer kutatni? S hogy mer puszta kézzel?

És ki nem fél közülünk? Ki ne félne,
midőn szemét az Isten is lehúnyja,
és leborúlnak minden angyalok,
és elsötétül minden kreatúra?

A bárány az, ki nem fél közülünk,
egyedül ő, a bárány, kit megöltek.
Végigkocog az üvegtengeren
és trónra száll. És megnyitja a könyvet.

(Pilinszky János: Introitus)

◆ A magyar irodalom rendkívül gazdag apokaliptikus költeményekben, a magyarság és az emberiség jövőjéről, a végső dolgokról, a végítéletéről szóló versekben. Ilyen Pilinszky Introitusa is, amely a bibliai Jelenések könyvének alapul. A latin cím belépést, bevezetést jelent, így nevezik a katolikus mise nyitó részét. Vajon miféle bevezetés ez a költemény? Mit vezet be mindaz, amiről szól? A vers háttérében a Jelenések könyvének 4–5. fejezete áll, ez pedig valóban bevezet egy felfoghatatlanul misztikus eseményt, azt, amikor a mennyben lévő feláldozott, mégis élő Bárány, Krisztus felnyitja a hétpecsétetes könyvet, a világtörténelemnek, az üdvtörténetnek, a világ végső sorsának könyvét, és sorra feltárja a benne őrzött, mindaddig elrejtett, bepecsételt próféciaakat. E feltárás, görög szóval apokalipszis a Jelenések könyvének további tartalma. A Titok. Ezt a világrengető feltáró eseményt vezet be Pilinszky költeménye, amelynek értelmét a Jelenések könyve világítja meg. János, a látnok, a szent író elragadtatásban a mennyben tartózkodik, és Isten kezében látja a könyvet, amely a titkot, a vége felé tartó történelem titkát rejt. Nem a jövőbeli események valamiféle időrendjét, hanem valóban a Titkot, azaz a történelem belső tartalmát, lényegét, értelmét, ahogy a mennyből látszik; az „ismeretlen tűzvészt” rejt a könyv, amely előtt megrendül a világ, a teremts egész, „szemét az Isten is lehúnyja, / és leborúlnak minden angyalok, / és elsötétül minden kreatúra”. Felhangzik a kérdés, a vers kérdése: „Ki méltó arra, hogy felnyissa a könyvet, és feltörje annak pecsétjeit?” Ki meri ezt? „Ki meri kutatni” a könyv, a nyilván nem véletlenül bezárt könyv tartalmát? „Ki nem fél” ezt megtenni? „Ki szegi meg a töretlen időt”, az eseményekre és korszakokra még nem tördelt, tagolatlan tömbben az ember előtt tornyosuló ismeretlen jövőt? Ki merészeli feltárni, és „hajnaltól-hajnalig”, részeire tagolva, vagyis érthetően az ember tudomására hozni?

Isten Báránya a Genti oltárból (részlet). Hubert és Jan van Eyck, Szent Bravo katedrális, Gent, 1432 körül.

„Ki nem fél közülünk?” – kérdezi a költő, mert nyilván közülünk valónak, embernek kell lennie annak, aki ezt megteszi, másként nem tudná a többiek elé tárni a titkot. A *Jelenések* és a költő kérdéseire egyetlen versszak, az utolsó ad feleletet. A mennyben tartózkodó látnok kétségbeesve, sírva konstatálja, hogy nincs ilyen ember „sem az égben, sem a földön, sem a föld alatt.” Ám kiderül, hogy mégis van valaki, egyetlen személy, aki méltó is, alkalmas is, és képes is megtenni ezt, a Bárány-Krisztus. A látnok számára egy mennyei lény megokolja, miért egyedül a Bárány méltó, alkalmas és képes erre: áldozata miatt, azért, mert élete árán a keresztben legyőzte a sátánt, a gonoszt, a bűn forrását. A jelenet mindezek után

meglepően végződik. A Bárány – mint a *Jelenések* könyve is, Pilinszky is mondja – egyszerűen végigkocog a mennyei padlózatán, amely valamiféle üvegtenger, odaballag Istenhez, és amúgy lazán, könnyed mozdulattal, ahogy a földön járt-kelt, átveszi kezéből a könyvet: az emberiség, a világ sorsának tekerceit. A feszültség feloldódik, kozmikus dicsőítés veszi kezdetét. Ugyanilyen egyszerűen végződik az esemény Pilinszky-nél is:

A bárány az, ki nem fél közülünk,
egyedül ő, a bárány, kit megöltek.
Végigkocog az üvegtengeren
és trónra száll. És megnyitja a könyvet. ♦

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
FODOR KRISZTINA, KÖLNEI LÍVIA

SOROZAT –
KIMENŐ

JÚNIUSI KIMENŐ

MARGÓ IRODALMI FESZTIVÁL A PETŐFI IRODALMI MÚZEUMBAN

Tizenkettedik alkalommal rendezik meg a Margó Irodalmi Fesztivált. Új kötetével fellép többek között *Bodor Ádám*, *Ferdinandy György*, *GreCsó Krisztián*, *Háy János*, *Kötter Tamás*, *Lackfi János*, *Pajor Tamás*, *Nádasdy Ádám*, *Péterfy Gergely*, *Tóth Krisztina* és *Varró Dániel*. A Petőfi Irodalmi Múzeum udvarán teremt fesztiválhangulatot koncertjeivel Minka, a MMAMT és a Rájátszás, de lesz gyerekprogram, slam poetry és éjszakai tárlatvezetés is.
www.margofeszt.hu, facebook.com/margofeszt, [Instagram/margofeszt](https://instagram/margofeszt)

Petőfi Irodalmi Múzeum, 2019. június 12–16.

40. KALÁKA FESZTIVÁL

Koncertek, kiállítások, kiváló muzsika több stílusban – és egy „Kaláka 50” koncert is, *Huzella Péter* és *Mikó István* vendégszereplésével. A fesztivál idén az egri Érsekkertben ver tanyát, ahol idilli környezetben várják látogatóikat.

Fellépők: Muzsikás, KFT, Szabó Balázs és bandája, Ripoff Raskolnikov Band, *Tompos Kátya*, Kolektif Istanbul, *Szalonna* és bandája, Szalóki Ági és zenekara, és még sokan mások.
<http://kalakafesztival.hu/>

Eger, június 27–30.

SZENTÍRÁS ÉS KÖLTÉSZET

A Szentírás és a benne foglalt szellemi, kulturális hagyomány máig a művészet egyik fontos forrása. A mai szellemi és kulturális közeget az ókori görög-római kultúra mellett a Biblia alapozta meg. A Szentírás és az irodalom testvérek, mindkettő élni segít, az igazat és a szépet keresi, a szabadság és felelősség kettősére tanít. Dér Katalin kötetében bibliai témákat és szövegeket feldolgozó, zömmel magyar alkotásokat, a Szentíráshoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó költeményeket olvashatunk, a hozzájuk tartozó elemző-elmélkedő írásokkal együtt. A *Létkérdések* című első rész az örök egzisztenciális kérdések költeményeivel foglalkozik, ez a problematika

nagy súllyal szerepel a Szentírásban is. A második, *A Biblia az irodalomban* címmel szentírási alapszövegek irodalmi feldolgozásait mutatja be a teremtéstől kezdve – például *Káin és Ábel* történetén, *Ábrahám és Izsák* áldozatán vagy *Lázár* feltámasztásán át – egészen az utolsó ítéletig. A versekhez csatlakozó elmélkedések közül néhány a Képmás olvasóinak is ismerős lehet *Biblia és irodalom* sorozatunkból, de a rovat kedvelői új darabokra is találhatnak a kötetben.

Dér Katalin: Biblia és irodalom, Kairosz, 2019.

NÉPZENE ÉS LITURGIKUS ZENE PÁRBESZÉDE

Egy egészen különleges koncerttel zárja a *Szent Efrém Férfikar* a nyolcadik Orientale lumen-sorozatot, amelynek összeállításakor a mottó a párbeszéd volt: ennek jegyében a magyar és környező népek lelki indíttatású népzeneje és a Kárpát-medencei liturgikus zene közötti kapcsolódási

pontokat mutatja meg a sorozat. Az ortodox pünkösdi ünnepén egy Münchenben élő kortárs görög zeneszerző és karmester, *Konstantia Gourzi: Paharion – a Vörös Angyal a Las Huelgas kertjében* című művét adja elő a Szent Efrém Férfikar. A mű a keleti és nyugati liturgikus hagyomány és a 21. századi kortárs zene hangzásának tradicionális és modern hangszerekkel előadott kombinációja. A mediterrán kultúrák közti 15 dialógusból áll, amelyeket a gregorián, a középkori polifónia és a bizánci ének a hegedűvel, a klarinéttal, a lírával és a perzsa nádfuvolával, a ney-jel folytat. Az előadásban görög és moldáv vendégzólistákkal áll színpadra a férfikar, a zeneszerző vezényletével. A mű két éve a Zempléni Fesztiválon, tavaly pedig a nürnbergi Musikfest ION fesztiválon óriási sikert aratott. Jegyek a Jegy.hu hálózatában, illetve a senteftrem.hu/orientale-lumen oldalon 3800 forintos áron kaphatók.

Belvárosi Nagyboldogasszony-főplébániatemplom, Budapest, 2019. június 15. 19.30

LEVENDULA-NAP ÉS KIS ESTI ZENE A HALÁSZ-KASTÉLYBAN

Június 8-án családi virágnap lesz a nyíló levendula jegyében a kastélyparkban, a Levendula Játszóházzal. Június 22-én pedig kis esti zene és rendhagyó tárlatvezetés a Múzeumok Éjszakáján: koncerttel készül a Savaria Barokk Zenekar a Halász-kastély parkjában Vivaldi, Händel, Purcell és Mozart műveivel; a koncertet követően Marosvölgyi Gábor művészettörténész tart különleges tárlatvezetést a KOGART *KÉP-történetek* című kiállításán a kastélyban.

Kápolnásnyék, Halász-kastély, június 8. 11.00 és június 22. 20.00

SZABÓ BALÁZS BANDÁJA 10. SZÜLETÉSNAPI KONCERTJE A BUDAPEST PARKBAN

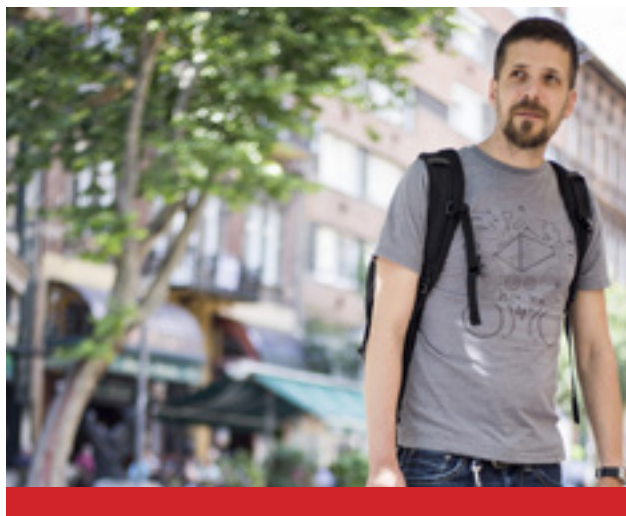
Vendég: *Szabó Benedek* és a Galaxisok
Szabó Balázs 2009-ben alapította meg zenekarát, amely mára az ország egyik legnépszerűbb zenekarává nőtte ki magát. Jellegzetes zenei és szövegvilága miatt egyedi színfoltja a hazai könnyűzenei életnek, dalaiban gyakran ötvözi a verseket, a magyar népzene, a könnyűzene különböző válfajait és a klasszikus zenei hangszereket. Tavaly jelent meg lélekemelő „Rajtad felejtett szavaim” című nagylemezük, valamint az év végi meglepetés album, a „Hasonlatok” című Radnóti-verslemez. Tizedik évfordulójukat egy nagyszabású koncerten ünneplik meg.

Budapest Park, június 7.

CSEPEL MŰVEK – NYITOTT GYÁRAK HÉTVÉGÉJE

A Kortárs Építészeti Központ szervezésében június utolsó hétfőjén megnyílnak a Csepel Művek épületei, és felfedezhetővé válik a 240 hektárnyi, páratlanul gazdag ipari örökség izgalmas jelenkora. A Csepel Művek egykor az ország legnagyobb egybefüggő ipari komplexuma volt, ma pedig egyedülálló cégek közössége: több mint 400 tulajdonos és több száz bérlő található itt az egyszemélyes műhelyektől a több milliárdos nagyvállalatokig. A látogatók a Deák tértől alig félórányi tömegközlekedéssel, kerékpárral pedig még gyorsabban juthatnak el a Hétfégre nyitott épületein és cégein túl számos előadás, építészeti és helytörténeti séta, koncert, filmvetítés és workshop vár mindenkit.

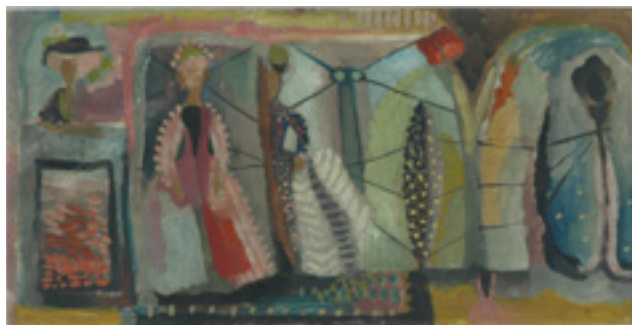
*További információ: csepel.kek.org.hu, [fb.com/KortarsEpiteszetiKozpont](https://www.facebook.com/KortarsEpiteszetiKozpont), kek.org.hu
Csepel Művek, június 29–30.*

BIBLIAMÚZEUM: PÁRIZS – PARIS!

„Ha a hajnal szárnyaira kelnék” (Zsoltárok 139,9) – Válogatás a Szöllösi-Nagy–Nemes Gyűjteményből
A Párizsban élő és alkotó, 20. századi, magyar származású művészek munkái adják a Szöllösi-Nagy–Nemes házaspár műgyűjteményének jelentős részét, amelyből a Bibliamúzeum és a B32 Galéria rendez párhuzamosan kiállítást. Mások mellett Hantai *Simon, Molnár Vera, Barta Lajos, Mark Anna, Rozsda Endre* és *Tihanyi Lajos* alkotásait láthatjuk. A kiállítás bibliai alcíme a művészek szárnyra kelésére utal, valamint arra, hogy Isten védelme, áldása és szeretete nem helyhez, hanem az egyén életéhez kötött. A kiállításvezetésekről a www.bibliamuzeum.com és a www.b32kulturter.hu weboldalakon tájékozódhatnak.

A Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének Bibliamúzeuma, május 8. – szeptember 21., illetve B32 Galéria és Kultúrtér, május 15 – július 5.

KÉPMÁS-EST

HELYSZÍN: **HAGYOMÁNYOK HÁZA, SZÍNHÁZTEREM**

A FÉRFI ELMESÉLVE ÉS ELTÁNCOLVA

Mesemondó és táncos. Apa és fia, két különböző generáció, két férfi, akik kétféleképpen, ha úgy tetszik, más-más nyelven fejezik ki a világot. Mennyire hasonlít és mennyire különbözik a világuk? Vendégeink produkcióval is készülnek az estére.

Vendég: **Bercz András** és **Bercz István**
A beszélgetést **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője vezeti.

A Képmás-est a Hagyományok Házával közös együttműködésben valósul meg.

Időpont:

2019.
06.12.
SZERDA

19 ÓRA

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL (ELŐZETES VAGY HELYSZÍNI) REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT. BELÉPŐ AZ AKTUÁLIS HAVI KÉPMÁS MAGAZIN, AMELY A HELYSZÍNIEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ. ELŐFIZETŐINKNEK INGYENES. KÉRJÜK, HA REGISZTRÁL, ÍRJA A NEVE MELLÉ, HOGY ELŐFIZETŐ.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

RENDEZŐ:

› stílusos › bátor › elképzelt

› Média a
Családért
Alapítvány

TÁMOGATÓ:

BUDAPESTI
ÖNKORMÁNYZAT
Szegények és gyermekek

3. ZSÁMBÉKI BODZAFESZTIVÁL

Június elején rendezi meg Zsámbék városa nyárindító fesztiválját, a Sambucus Zsámbéki Bodzafesztivált, amelynek idén zenei szakmai partnere a Fonó Budai Zeneház. Zsámbék Pest megye egyik legszebb települése, idelátogatnak a világzene és népzene kiemelt előadói. Koncertek, táncházak, gyerekprogramok várják az érdeklődőket a középkori romtemplomban és környékén, gasztronómiai különlegességekkel. Fellép a Muzsikás együttes, *Bognár Szilvia*, a Góbé zenekar, *Borbély Mihály* és *Dresch Mihály* kvartettje, a Besh o droM, a Zoord lesz többek között a fesztivál vendége. Külföldi sztárvendégük a „Russian beat” népzenei alapuló műfajának megteremtői, a szentpétervári Otava Yo!

Zsámbék, 2019. június 6–9.

MI FÁN TEREM A KATIMAVIK?

A „katimavik” egy eszkimó szó, *találkozót* jelent. *Jean Vanier*, a „*Bárka*” és a „*Hit és Fény*” közösségek alapítója ezt a szót találta a legalkalmasabbnak arra, hogy azt a színes sokadalmat elnevezze, amikor sérült, fogyatékkal élő emberek, családjaik és barátaik találkoznak. Egy ilyen találkozó lesz 2019. július 5. és 7. között Szombathelyen. A Hit és Fény közösségben „egészséges” emberek és „sérült” emberek együtt keresik Istent. Az a közösségi tapasztalatuk, hogy valójában nincs is olyan nagy különbség köztük emberségükben.

A találkozón *Varga László* püspök tartja az előadásokat. Éneklés, sok játék keretezi majd a 2019-es Katimavikot. Várják minden érdeklődő jelentkezését:

katimavik2019@gmail.com

Szombathely, július 5–7.

Szombathely
2019. július 5–7.

Téma:
Meghívtál, hogy vízre lépjek...

Előadó:
Varga László püspök

Szeretettel várunk!

PÜNKÖSDÖLÉS HOLLÓKÖN

Hollókő ragaszkodik hagyományaihoz és népszokásaihoz, az egyik ilyen a püнкösd, amikor megelevenednek a régi püнкösdí népszokások az Ófaluban. A sok program – mint a püнкösdí áldásosztás, néptáncoktatás, népzenei koncertek, kézműves és gasztronómiai vásár – mellett nevezni lehet a Hollókő Püнкösdí Királya cím elnyerésére is, ahol népi ügyességi feladatokat kell a legjobban teljesíteni. Az ingyenes rendezvényen az Ófalu udvaraiban várják a látogatókat.

Hollókő, 2019. június 9.

A „MAGYAR SVÁJC” – ÓBÁNYA ÉS ÚJBÁNYA, PÉCS KÖZELÉBEN

Óbánya és Újbánya szépségéről ódákat zengenek. A Kelet-Mecsekben található festői völgy valóban megér egy hétvégét. „Magyar Svájc” becenévvel is illetik, nem

véletlenül, nemcsak azért, mert sváb lakta település volt, de a tisztasága miatt is ráfoghatjuk ezt a jelzőt. Itt találjuk a híres Csepegő-sziklát, a Ferde-vízesést, egy remek kilátót, egy kicsike pisztrángos tavat, de végigmehetünk az Üvegesek útja elnevezésű tanösvényen is, ahol nagyon sok érdekességet megtudhatunk az üvegyártásról. Kellemes kirándulást tehetünk a családdal, a takaros kis faluban pedig biztos találunk kedvünkre való finom falatokat, például sült pisztrángot.

JUBILEUMI 90. ÜNNEPI KÖNYVHÉT

90. alkalommal rendezik meg az Ünnepi Könyvhetet, a kortárs magyar irodalom legnagyobb szabadtéri ünnepét.

A hagyományos helyszín, a Vörösmarty tér felújítása miatt idén a Dunakorzón, a Vigadó tér és a Március 15. tér közötti területen várják a könyvbarátokat.

A Képmás is jelen lesz a Gutenberg Kiadó standján Pifkó Célia: Szörnyek a szobádban című Képmáska könyvével. (unnepikonyvhet.hu)

Budapest, 2019. június 13–17.

KÉPMÁS-EST

HELYSZÍN: **HALÁSZ-KASTÉLY**, KÁPOLNÁSNYÉK

ZENEGYEREKEK

Hogyan szeretessük meg gyerekeinkkel a zenét, hogy az erőforrássá válhasson az életükben? Mit tegyünk, hogy a zenélés öröm maradjon, és hogyan egyengessük útjukat, ha átlagon fölüli tehetséget kaptak? Hogy látja mindezt Miklósa Erika – az előadóművész, a tehetségkutató zsűritagja és az anya?

Vendég: **Miklósa Erika** operaénekesnő, a zenei élményt pedig fiatal tehetségek adják ezen az estén.

A beszélgetést **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője vezeti.

Helyszín: **Halász-kastély | Kápolnásnyék**
(2475, Deák Ferenc u. 10.)

Időpont:

2019.
07.05.
PÉNTEK

20 ÓRA

AZ ESEMÉNYRE JEGYEK A JEGY.HU OLDALÁN ÉS A HELYSZÍNEEN ELŐZETESEN IS MEGVÁLTHATÓK. A BELÉPÉS, MELYHEZ EGY KÉPMÁS MAGAZIN IS TARTOZIK: 2000 FT

**TOVÁBBI INFORMÁCIÓ: +(21) 292-0471; +36-1 365-14-14
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU**

RENDEZŐ:

KÉPMÁS
stílusos > bátor > elkötelezett

HALÁSZ
KASTÉLY
KÁPOLNÁSNYÉK

Média a
Csaláért
Alapítvány

SZÖVEG –
NAGY VILLÓ

„Közös és szabad”

„Az utóbbi időben a fényképezés majdnem olyan elterjedt szórakozássá vált, mint a szex vagy a tánc, ami azt jelenti, hogy a fotózást – akárcsak a többi tömegművészetet – a legtöbben nem művészet gyanánt űzik. Jobbára társadalmi rítus ez, védekezés a szorongás ellen, és a hatalom gyakorlásának eszköze.” Susan Sontag 1970-es években papírra vetett gondolatai napjainkban még igazabbak, mint hajdanán.

◆ Hogy mi vehetett rá az 1980-as években két fiatalt a privát és hivatalos fotók gyűjtésére, azzal kapcsolatosan a fentiek alapján is lehetnek teóriáink. Mindenesetre **Tamási Miklós** és **Szepessy Ákos** valódi szenvedéllyel űzték ezt a hobbiól lett hivatást: lomtanításokra jártak, több ezer darabból álló hagyatékokat fésültek át türelemmel. Szepessy később kivált a Fortepan projektből, de Tamási a mai napig azzal a munkagondolattal veszi kézbe a legérdektelebnek tűnő fotót is, hogy az egyszer valakinek valamilyen okból értékes lehet.

Néhány éve már digitalizálják és az interneten ingyenesen elérhetővé teszik a fényképeket, így mára egy több tízezeres gyűjtemény áll a széles közönség rendelkezésére. A Magyar Nemzeti Galériában most ebből láthatunk egy merítést.

A kiállítás négy életkorra tagolódik; nem kevesebbet, mint a magyar 20. századot tekinthetjük át az átlagember szemszögéből egészen 1990-ig.

Ezen belül szinte a teljes magyar társadalom kereszt-és hosszmetsetét kapjuk, munkástól arisztokratáig, a Trianon előtti Magyarország határain innenől egészen a világháború keleti frontjáig.

A névtelenek hosszú sorából a szerkesztők kiemelték egy-egy értékesebb gyűjteményt, amatőr vagy profi fotóst, akinek a hagyatéka mellett személyisége is megérdemli, hogy hírét hazavigye a látogató. Így pl. a „pacifista hadnagyét”, id. Konok Tamásét, akinek orosz katonáról készült portréit az 1943-as kiállítás megnyitója után eltávolították, mert nem illettek bele a háborús propaganda; vagy Carl Lutz svájci diplomatáét, akinek több ezer zsidó származású honfitársunk köszönheti életét.

Hozzászoktunk a hosszú időt átfogó összeállításokhoz, régi hagyománya van a (család)történeti műalkotásoknak irodalomban, filmművészetben egyaránt, mégis nehéz magunkat kivonni a különböző időszakok intenzív egyidejűségének hatása alól. Miközben szokásokra, viseletekre, az ismerősre vagy épp a szokatlanra, a változás gyorsaságára vagy az állandóság megunhatatlanságára csodálkozunk rá, önkéntelenül is összehasonlításokban gondolkodunk, viszonyrendszereket ütköztetünk egymással. Vajon az 1950-es évek bölcsődéjének gépiesen sorjázó járókái és a háború előtti, jól ápolt arisztokratacemeték sorsa csak első látásra tűnik olyan végletesen távolinak egymástól? Ki lépte át előbb a felnőttkor küszöbét: a boldog békeidők húszévese, vagy aki a Sztálin-szobor ledöntésének évében ünnepelte 14. születésnapját?

(A „Minden múlt a múltam #huszadikszázad #privátfotó #Fortepan” c. kiállítás 2019. augusztus 25-ig látható a Magyar Nemzeti Galériában) ◆

Kép: 1. Fortepan 2. Fortepan / Gyöngyi 3. Fortepan / Bauer Sándor

1. Magyarország, Budapest, IX. kerület, Bakáts tér, a Knézich utca felőli sarok

2. Családi fotó, 1948

3. Esküvői menet. Harta, 1958

HA A CSENDET KERESED

„A monostor kísérlet arra, hogy a világ egy kicsi részét ideálisnak rendezzük be” – kezdi bevezetőjét Hortobágyi T. Cirill főapát a Pannonhalmi Főapátság 2019-es turisztikai füzetében. Az idelátogató a világörökségi helyszín minden egyes négyzetméterén érezheti, hogy e szavakat évszázadok óta komolyan gondolják az itt élő bencés szerzetesek, akik nemcsak Isten szolgálatában jeleskednek, hanem vendéglátásban is. Győr és a Szigetköz is évről évre új látnivalókkal, éttermekkel, kerékpárutakkal gyarapodik. Szerencsés fekvésének köszönhetően Győr és Pannonhalma egynapos látogatáshoz is ideális, azonban mi azt javasoljuk, szánjunk többet a környékre, hiszen az igazi pihenés a részleteken múlik.

- ◆ A messziről is jól látható Főapátságot a Bakony és a Kisalföld találkozásánál elterülő, közel 300 méter magas dombra építették. Országunk egyik leghíresebb és legértékesebb történelmi nevezetessége alapításának 1000. évfordulóján (1996) kiérdemelte felvételét az UNESCO Világörökségi Listájára. Felfedezését a fővárosiak már Budapesten elkezdhetik a Benedictinus Apátsági Termékek boltjában (1053, Károlyi utca 19.), a szerzetesek gyógyteáin, csokoládékülönlegességein vagy borain keresztül; az ottani munkatársak segítségével pedig alaposan megtervezhetjük apátsági látogatásunk szinte minden pillanatát, így a helyszínen már nem kell például katalógusbeszerzéssel, szálláskereséssel foglalkozni.

Az apátság júniusban reggel 9-től este 6-ig látogatható a hét minden napján. A felnőtt belépőjegy ára 2400 forint, de számos csomag közül választhatunk, amelyek tartalmazhatnak tárlatvezetést, pincelátogatást, gyógynövénykerti látogatást, hogy csak a fontosabbakat említsük.

A részletekről a www.pannonhalmifoapatsag.hu-n tájékozódhatunk. A remekül szerkesztett honlapon bőséges információt találunk szálláshelyekről, programokról és gasztronómiai lehetőségekről is. Idén pünkösd és úrnapija is júniusra esik, érdemes látogatásunkat úgy időzíteni, hogy részt vegyünk az ünnepi liturgikus eseményen a 13. században épült Szent Márton-bazilikában. A turisták számára is szabadon látogatható napközi imaórák 13 órakor kezdődnek.

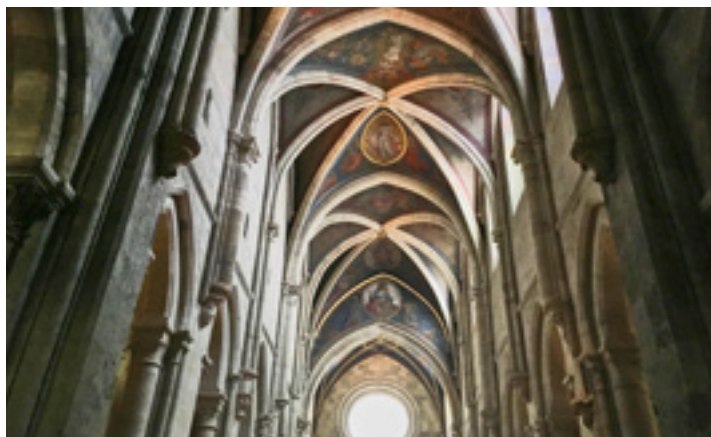

Kilátás a Boldog Mór-kilátóból Pannonhalmára, előtérben a Lombkorona Tanösvény és a Boldogasszony kápolna.

A Pannonhalmi Főapátság

2019 a csend éve a pannonhalmi szerzeteseknél: a monostor belső, zárt tereiben azt keresik a szerzetesek, miként élhető át a csend mint az Istenre figyelés, az önreflexió és a belső töltekezés tere. Látogatóknak szervezett programjaik is erre reflektálnak, így az Apátsági Galériában a magyar származású Lucien Hervé fotós „Az építészet csendje” c. kiállítása látható, pünkösdvásárnap pedig siketeket és nagyothallókat várnak közös szentmisére és beszélgetésre. Koncerteken is a csend témája és szerepe kerül középpontba a Pannonhalmi Jazzterazon (június 7.), a VIATOR Jazzvacsorán (június 21.) vagy a Gyógynövénykertben a Margaret Island koncertjén (július 6.).

A Szent Márton-bazilika

GYALOG, VÍZEN, KÉT KERÉKEN

A Pannonhalma körüli dombokon és erdőkben mi is elmerülhetünk lelkünk csendvilágában. Kezdjük a Pannonhalmi Lombkorona Tanösvényen! A halat formáló építmény legmagasabb része a talajszinttől 14 méterre fekszik, közel 80 méter hosszú, és remek kilátópont is a környékre, ahol több túraútvonal közül választhatunk erőnlétünknek megfelelően. A részletes leírást jelzésekkel és távokkal a www.pannonhalma.hu/aktiv-turizmus oldalon találjuk, itt a kerékpáros lehetőségekről is remek összefoglaló van. Győrtől Pannonhalma csak 20 kilométer, a forgalmas 81-es főúton ugyan nem tiltott, de nem is biztonságos a kerékpározás!

Zúgó a Szigetközben, Dunaremeténél

Idén elkezdődött az úttal párhuzamosan futó kerékpárút építése, az elkészülésig azonban Győrújbarát vagy Gyórság felé ajánlott kerülni. Ezeken az útvonalakon készülünk a változatos terepviszonyokra és a jelentős (550 m) szintkülönbségre, így a komolyabb sportteljesítményre vágyóknak ajánljuk ezt a szakaszt!

Kerékpáros szempontból a Szigetköz szöges ellentéte a Győr–Pannonhalma-útvonalnak.

Győr belvárosától Mosonmagyaróvárig jó minőségű, egyértelműen táblázott útvonalakat találunk szintkülönbség nélkül, így családoknak aktív kikapcsolódásként a szigetközi tekergést javasoljuk.

A szigetek és mellékágak útvesztője, a zátonyok és zúgók változatos világának nagy része azonban rejtve marad szemünk előtt két keréken, így, ha idelátogatunk, a vízitúra kötelező program! Szinte minden faluban találunk lehetőséget a túrához, a félórás motorcsónakos kirándulástól a kétéhetes túráig szinte bármit. A www.szigetkozportal.hu jó kiindulópont abban az esetben, ha először utazunk a Szigetközbe, ugyanis rengeteg szervezett vízi, kerékpáros és gyalogos túrát gyűjtöttek össze, közvetlen jelentkezéssel, információkkal, linkekkel.

GYŐRBŐL RAJTOLHATUNK

Földrajzi helyzetéből adódóan is Győr az ideális kiindulópont Pannonhalma vagy a Szigetköz eléréséhez, így egy többnapos nyaraláshoz tökéletes bázisunk lehet. Nemcsak pezsgő kulturális élete és a nagyvárosi környezet miatt, hanem mert a városfalakon belül

változatos aktív szabadidős programokat is találunk. Győr a Mosoni-Duna, a Rába és a Rábca torkolatánál fekszik már a római idők óta, ezért is nevezik a folyók városának. A belvárosban több lehetőséget találunk sétahajózásra és városnéző túrákra, ezekhez érdemes a helyi Tourinform-irodánál érdeklődni. A Füles Bástyában Dél-Amerika élővilágába pillanthatunk bele: a 80 méter hosszú, 200 köbméteres paludárium (az akvárium és terrárium keveréke) Amazóniát mutatja be, egy 40 méteres ösvényen pedig a levélvágó hangyák mindennapjait leshetjük meg. A belvároshoz közeli Püspökerdőben találjuk a Rioter Games kalandparkot, itt buborékszumó, lézerharc, íjászcasa a fő attrakció, ha pedig a mostanában egyre divatosabb utcai fitnessz rajongói vagyunk, akkor a 29 ezer négyzetméteres Barátság sportpark minden igényünket ki fogja szolgálni. Győri tartózkodásunk megtervezéséhez használjuk a turizmus.gyor.hu-t. ♦

EXTRA TIPPJEINK – GASZTRONÓMIA:

Viator apátsági étterem és borbár, Pannonhalma: üvegfalú, modern épület, letisztult gasztronómia, az apátság pincészetének minden tétele kapható üvegben és pohárban. Főételek 2550 forinttól, info: www.viator.co.hu

La Mareda, Győr: kitűnő, letisztult étlap, minőségi borválaszték. Főételek 2450 forinttól, info: www.lamareda.hu.

Lipóton tartunk pihenőt a Lipóti Pékség mintaüzleténél. Az épület felső szintjén találjuk, uzsonnázás közben pedig hatalmas üvegfalakon át a pékségben zajló munkát láthatjuk. Infó: www.lipotipekseg.hu/latogatokozpont.

KÉPMÁS

› stílusos › bátor › elkötelezett

KÉPMÁS-estek a Művészetek Völgyében

2019. július 19–27. – Minden este 22 órától
Helyszín: **Kaláka Versudvar**

19
péntek

Joós Andrea „élménybiológia-tanár”, aki virágornamentikával szelídíti színezhetővé az emberi szerveket és párja, **Szendrei Róbert**

20
szombat

Hamar Donát és **Hamar Noémi**, két fiatal vlogger, akik a házasságról készítenek videoblogot

21
vasárnap

Léder László pszichológus, az Apa Akadémia kitalálója és felesége, **Puja Andrea** operaénekesnő

22
hétfő

Bognár Szilvia népdalénekesnő és férje, **Kovács Zoltán** bőgős és zeneszerző, akik a zenében is alkotótársak

23
kedd

Török Máté, a Misztrál zenésze – aki szerint minden, ami körülvesz hangszer – és felesége **Legeza Rita**

24
szerda

Emmer László fotós és **Somogyvári Dóra** sminkes, akik a munkában és a magánéletben is elköteleződtek egymás mellett

25
csütörtök

Harcsa Veronika jazzénekesnő – aki szerint a zene missziója a közösségteremtés – és férje, **Ozsvald Áron**

26
péntek

Kádár Annamária mesepszichológus, aki azon dolgozik, hogy a saját meséd hőse lehess és férje, **Konrád Ede Lehel**

27
szombat

Szűcs Nelli és **Trill Zsolt** színészházaspár, akik a Magyar Nemzeti Színház városában, Budapesten vannak „itthon”, „otthon” pedig Beregszászban

A kapolcsi Képmás-estekre a Művészetek Völgye belépői érvényesek:
<https://www.muveszetekvolgye.hu/jegyvasarlas> • www.kepmas.hu/kepmas-est

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

ÁLLATI ÉPÍTŐMESTEREK

Szomorú aktualitás, hogy egyre kevesebb fecskét látni építkezni a hazai ereszek alatt. Fogatkozásukban a magánemberek és a hatóságok „túlzott rendszeretetének” is szerepe van, mivel a fészkekben és a bennük cseperedő fiókákban csak a szennyezés forrását látják. Pedig amellet, hogy a fecskék hasznos rovarpusztítók, fészük maga is az állati építészet egyik remeke.

- ◆ Micsoda precíz mérnöki teljesítmény kell ahhoz, hogy a kicsiny madár megtalálja pont a megfelelő építőanyagot, az ideális helyet, és feltapassza a függőleges falra azt a maroknyi kis csészét, amelyre majd utódainak biztonságát bizza! Amellet, hogy a vegyszeres szűnyogirtás mérgezi őket, a mezőgazdasági állattartás visszaszorulása miatt eltűnnek a legyek, és fészkeiket gyakran szándékosan leverik, ahelyett, hogy az alájuk szerelt deszkadarabbal fognák fel a fiókák potyadékát – a fecskéket még a sár hiánya is sújtja az aszfalozott, betonozott utak korában. Az eresz alatt költő fecskéket – amíg még vannak – a fészük formájáról is meg lehet ismerni: a füstifecske fészke felül teljes egészében nyitott, a molnárfecskéé viszont egészen a mennyezetig ér, és csak kis bebújónyílast hagynak rajta a gondos madarak.

MIBŐL KÉSZÜLHET MADÁRFÉSZEK?

Ahogy a fecskék, úgy számos más madár is mestere az építkezésnek, és mindegyiküknek megvan a maga építészeti stílusa: a tervrajz ott van a fejükben, pontosabban a génjeikben.

Az egyik gallyakból, a másik fűszálakból vagy egyéb alapanyagokból építi meg otthonát; némelyik emberközelben élő faj, mint például a feketerigó, akár mesterséges anyagokat, műanyagot vagy drótot is beleszó. A függőcinege a fűzfa és a gyékény bolyhu virágzatát és termését felhasználva olyan puha, meleg, zacskó alakú bölcst épít fiókáinak, hogy elhagyott fészkeiket egykor a nádast járó pákászok kapcának használták. A harkály a fa törzsébe váj odút, amelyet később más állatok is szívesen igénybe vesznek. A jégmadár ugyanakkor a meredek partoldal mélyen benyúló üregében költ. Halevő madár lévén, mi mással is bélelhetné ki, mint felöklendezett halszálkával?

Közönséges fazekasmadár (*Furnarius rufus*)

TÁVOLI TÁJAK TOLLASAI

A távoli tájak madarai közt további izgalmas építészeti stílusokat találunk. A Dél-Amerikában élő fazekasmadár agyagból építi gömb alakú fészket, amely ember alkotta edényre emlékeztet, és bejárata oldalt nyílik, hogy ne eshessen bele az eső. Az afrikai szövőmadarak bonyolult csomókat kötnek, hogy létrehozzák csüngő fészkeiket, általában víz fölé hajló ágakon, hogy alulról még nehezebb legyen megközelíteni.

A fészket a hím építi egyedül, a tojó pedig teszteli a minőségét: megpróbálja szétszedni, és azt a hímet választja, amelynek építménye ellenáll a rombolási kísérletének.

Az Ausztráliában honos talegallyúúk nem fészket épít, hanem keltetőt: korhadó növényi anyagokból összekapart dombot, amelynek belsejében a bomláshő melegíti a tojásait. A hőmérsékletet a csőrével rendszeresen ellenőrzi. A lugasépítő madarak építménye pedig nem is a szaporodást, hanem csak az udvarlást szolgálja – némelyikük még ki is festi színes bogycsészéket!

CSŐLAKÓK ÉS BÖLCSŐKÉSZÍTŐK

A madarak építészeti teljesítménye is meghökkentő, de talán még elképesztőbb az, amit egyes rovarok visznek véghez. A tegzesek lárvái vízben fejlődnek, s hogy álcázzák és védjék magukat, lakócsövet készítenek, amelybe érzékeny potrohukat rejtik. Ehhez olyan anyagot használnak fel, ami éppen kéznél van: nádtörmelék, kavicsokat vagy éppen apró csigaházakat tapasztanak össze. A szárazföldön hasonló megoldást alkalmaznak

Szövőmadarak (Ploceidae)

a zsákhordó lepkék: hernyóik szövedékből készített zsákban laknak, s ennek felületére álcázásképpen különféle anyagokat ragasztanak. Számos egyéb rovarlárva fejlődik összesodort levelek rejtekében. A fazekasdarázs utódai számára készít sárból parányi korsó alakú bölcsőket, a gubacsdarazsak viszont nem fáradoznak építkezéssel, hanem a megfelelő növényt megszúrva vegyi úton kényszerítik arra, hogy kinövést fejlesszen, amelyben aztán lárváik fejlődnek.

VACSORAVENDÉG A HÁLÓSZOBÁBAN

Vannak olyan ízeltlábúak, amelyeknek nem kell építőanyagot keresniük, mert megtermelik saját maguk.

A pókfonal, amelyet a pók a szövőszemölcséiben állít elő, a világ egyik legerősebb anyaga: szakítószilárdsága vastagságához képest jócskán meghaladja az acéldrótét, ráadásul elképesztően rugalmas, nyúlékony.

A jól ismert keresztespók akár minden reggel megszövi kerek fogóhálóját. A legnagyobb hálót egy Madagaszkáron élő faj szövi: akár három négyzetméteres! Hasonló hálót azonban nem minden pók készít: vannak olyanok, amelyek lakóüregüket bélelik vagy fedik be selyemfonallal, ajtót készítenek belőle, petéiket csomagolják bele, vagy kifeszített szálakat használnak csapdaként: az arra járó gyanútlan rovar elbotlik benne, a szál rezgése, mint a kapucsengő, értesíti az üregében rejtőző pókot, amely hirtelen előugrik, hogy zsákmányul ejtse a „vacsoravendéget”.

MAGAS- ÉS MÉLYÉPÍTŐK

Az emlősökről általában nem a fészekrakás jut eszünkbe, de azért vannak kivételek. A törpeegér nádszálakra építi gömbölyű fészket, amelynek pihepuha bélése a nád bugájából készül. A közhiedelemmel ellentétben a mókus sem odúban lakik, hanem fészket épít ő is: gallyakból, mohából készült otthonát az ágak tövében helyezi el. Az ember-szabású majmok alvófészket készítenek lombos ágakból, méghozzá mindennap újat. Sokkal elterjedtebb azonban az emlősök körében a mélyépítészet: számtalan ragadozó és rágcsáló ás üreget, kotorékot, járatrendszert, amelyeknek bonyolultsága attól függ, hogy magányosan, illetve párosával élő, vagy társas, kolóniát alkotó fajról van-e szó.

Törpeegér (*Micromys minutus*)

Az üregi nyulak, a prérikuttyák vagy a szurikáták otthona valóságos föld alatti város, alagutakkal, vészkijáratokkal és hálókamrákkal.

LEGÉNYEK A GÁTÓN

A leglátványosabb építészeti teljesítményt a kanadai hód viszi véghez. Nem csupán fészket, házat, várat épít, hanem mesterséges tavat hoz létre, amivel környezetét nagymértékben megváltoztatja, élőhelyet teremtve sok más állatnak. Éles metszőfogaival átrágja a fák törzsét, kidönti őket, és leúsztatja a patakon egy völgy aljába, ahol egymásra halmozza, a réseket iszappal, növényi anyagokkal tömítve. A felduzzasztott patak képezte tóba építi várat, amelynek a bejárata a víz alól nyílik, szárazföldi állatok számára teljese járhatatlanul. A gátat folyamatosan karbantartja, szabályozza a vízszintet. Ami ezt a páratlan teljesítményt még titokzatosabbá teszi, az az, hogy mindezt a tudást a hód sem tanulja, hanem veze születik. Állatkertben született, mesterségesen felnevelt példányokat is be kell zárni, ha a kifutójukat takarítják, mert amint a vízszint csökkenni kezd, minden kezük ügyébe kerülő eszközzel megpróbálják betömni a lefolyót! ♦

A gólya gallyakból épült, hatalmas fészkének oldalába albérlőként verebek költöznek.

Afrika mélyépítő mestere a földimalac, Ausztráliáé pedig a vombat. Mindkettő szenvedélyesen ás, és több üreget készít, mint amire szüksége van, így jut belőlük más állatoknak is.

A rovarvilág legnagyobb építkezői a természetek. Váraik formája az éghajlati viszonyokhoz igazodik: ahol forrón tűz a nap, ott lehet pengevékony, hogy minél kisebb felületét süsse a nap, ahol viszont mindennap esik az eső, ott esernyő alakúra is építhetik.

Levegőből is lehet építkezni. Közismert légvárépítő például a sziámi harcos hal, amely buborékokból rak fészket ikrái számára.

A korallok hozzák létre a leghatalmasabb állati alkotásokat: vázaikból egész szigetek épülnek fel az évmilliók során. Ezt a vázat azonban az aprócska csalánozó állatok valójában nem „építik”, hanem növesztik, kiköltözni belőle és másikat építeni nem tudnak.

KERESSÜK A KÉPMÁS ÖNKÉNTES NAGYKÖVETEIT!

Közösségbe szeretnénk szervezni azokat, akik nemcsak lelkes olvasóink, hanem aktívan is szívesen csatlakoznának a Képmás alkotóihoz:

HA

RENDSZERES OLVASÓJA A KÉPMÁS MAGAZINNAK,
SZERETNÉ, HOGY MINÉL TÖBBEN MEGISMERJÉK A LAPOT,
FONTOSAK ÖNNEK A MAGAZIN ÁLTAL KÉPVISELT ÉRTÉKEK ÉS EGYETÉRT AZOKKAL

és szívesen tenne azért, hogy minél többekhez eljusson a magazin,
AKKOR ÖNT KERESSÜK.

A Képmás-nagykövetek önkéntes alapon tevékenykednek, feladatuk a Képmás magazin népszerűsítése saját régiójukban, például

- a régióban levő Képmás-elárusítóhelyek „ellenőrzése” (kint van-e a magazin a megfelelő kategóriában),
- egyéni és intézményi előfizetések szerzése,
- a Képmás magazin népszerűsítése, ajánlása saját lakóhelyén/régiójában,
- a Képmás Facebook-oldalának és a kepmas.hu tartalmainak, hírlevelének népszerűsítése, valamint aktív jelenlét ezeken a felületeken.

(Régióként egy-egy nagykövetet keresünk, a Képmás-régiók megtalálhatók a kepmas.hu/nagykovet oldalon.)

A nagykövetek folyamatosan kapcsolatban vannak, illetve megoszthatják addigi tapasztalataikat a magazin képviselőjével. Képmás-kezdőcsomagot kapnak, és csatlakozhatnak a Képmás-nagykövetek zárt közösségéhez, ahol lehetőségük lesz tapasztalatcserére, kapcsolattartásra egymással és a szerkesztőség tagjaival.

Aktív nagyköveteinket vendégül látjuk – párjukkal együtt – a minden évben januárban megrendezésre kerülő Média a Csaláért-díj díjátadó esten, és tevékenységüket különböző ajándékokkal, kedvezményekkel, exkluzív lehetőségekkel honoráljuk, az általuk gyűjtött bizalomponatok alapján.

Ha érdeklődik a nagyköveti megbízatás iránt, kérjük, jelentkezzen a tothfazekas.andi@kepmas.hu címen, és írja le nekünk, hogy miért lenne szívesen nagykövet és melyik régióban, milyen területen tudna tevékenykedni.

A GYERMEK AZ ELSŐ

JÚLIUSBAN INDUL A CSALÁDVÉDELMI AKCIÓTERV

.....

- 10 millió forintos babaváró támogatást kaphatnak a fiatal házasok.
- Júliustól már használt lakásra is felvehető a CSOK-kölcsön, akár már két gyermekkel is.
- Már a második gyermek érkezésekor csökkenthető a családok jelzáloghitele.
- 2,5 millió forintos támogatást kaphatnak a nagycsaládosok a legalább hétszemélyes új autó vásárlásához.

Részletek és az igénylés feltételei a csalad.hu-n.

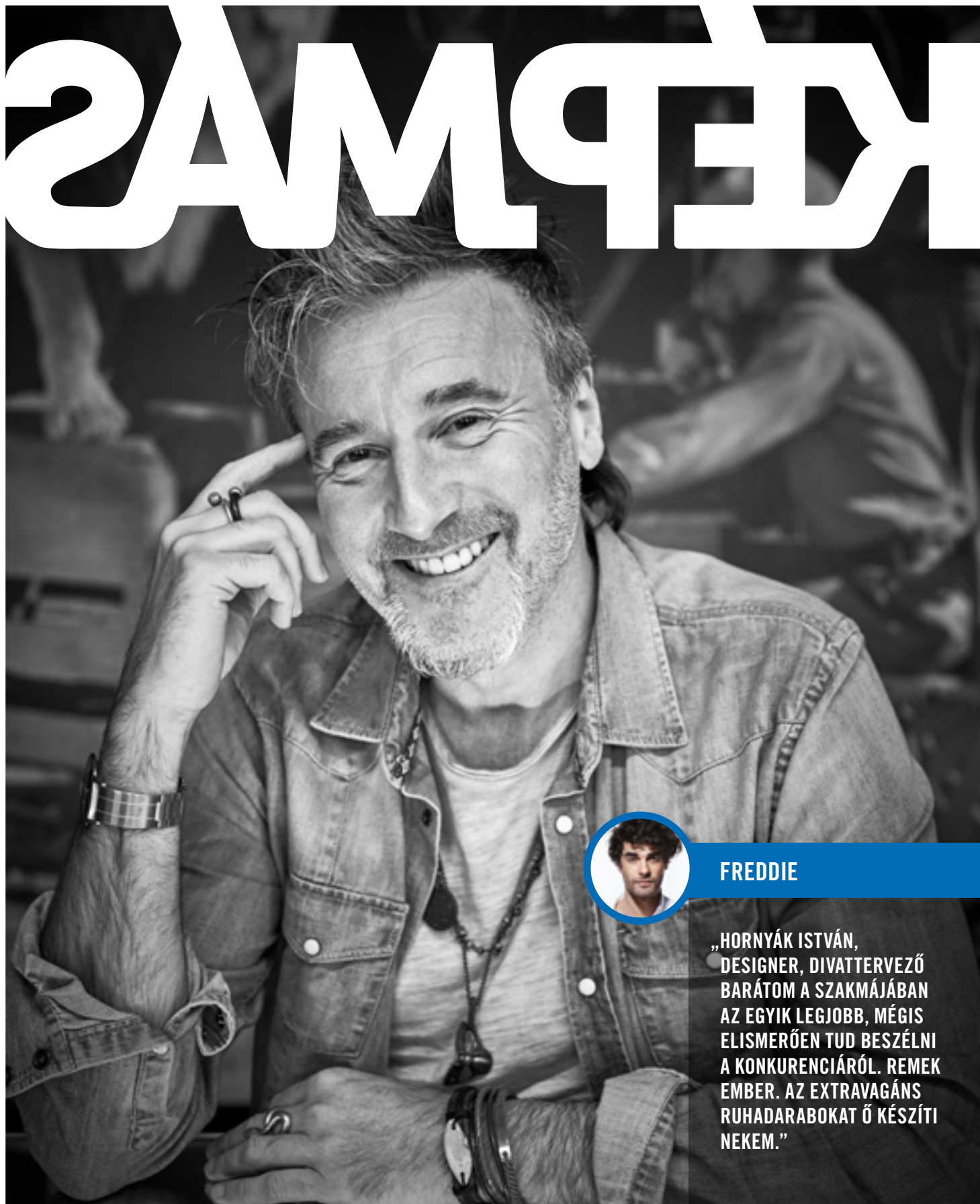
.....
Családvédelmi Akcióterv
.....

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

SAMPON

FREDDIE

„HORNYÁK ISTVÁN,
DESIGNER, DIVATTERVEZŐ
BARÁTOM A SZAKMÁJÁBAN
AZ EGYIK LEGJOBB, MÉGIS
ELISMERŐEN TUD BESZÉLNI
A KONKURENCIÁRÓL. REMEK
EMBER. AZ EXTRAVAGÁNS
RUHADARABOKAT Ő KÉSZÍTI
NEKEM.”